

Zaak C-45/19

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

24 januari 2019

Verwijzende rechter:

Juzgado Contencioso Administrativo A Coruña (bestuursrechter in eerste aanleg A Coruña, Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

12 december 2018

Verzoekende partij:

Compañía de Tranvías de La Coruña, S.A.

Verwerende partij:

Ayuntamiento de A Coruña

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Verzoekster komt in de eerste plaats op tegen het aan haar gerichte besluit van de Ayuntamiento de A Coruña (hierna: „gemeente A Coruña”) van 30 november 2016 waarbij is bepaald dat het concessiecontract voor [de exploitatie van] het enige stedelijke net voor collectief personenvervoer binnen de bebouwde kom van A Coruña met ten hoogste twee jaar wordt verlengd, in overeenstemming met artikel 5, lid 5, van verordening (EG) nr. 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg (PB 2007, L 315, blz. 1; hierna: „verordening 1370/2007”) en dat het voorstel van verzoekster inzake de toepasselijkheid van de uitzondering bedoeld in artikel 8, lid 3, van die verordening voor advies wordt voorgelegd aan de Europese Commissie teneinde te bepalen of de looptijd van de concessie kan worden verlengd tot de in het contract vermelde einddatum, en in de tweede plaats tegen het besluit van verweerster van 2 juni 2017 tot afwijzing van het administratief beroep dat verzoekster tegen voornoemd besluit van 30 november 2016 had ingesteld.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Het voorwerp van de prejudiciële vraag betreft de vraag wat het aanvangsmoment is voor de berekening van de termijn van 30 jaar als bedoeld in artikel 8, lid 3, tweede alinea, van verordening 1370/2007. Partijen zijn het erover eens dat dit artikel op het litigieuze concessiecontract van toepassing is, aangezien het in casu gaat om een openbardienstcontract dat vóór 26 juli 2000 is gegund op basis van een andere procedure dan een eerlijke openbare aanbestedingsprocedure (het geval bedoeld in artikel 8, lid 3, eerste alinea, onder b), van verordening 1370/2007).

De rechtsgrondslag is artikel 267 VWEU.

De prejudiciële vraag

„Vangt de berekening van de maximale duur van 30 jaar van de in artikel 8, lid 3, onder b), van verordening (EG) nr. 1370/2007 bedoelde contracten aan (a) op de datum van de gunning of totstandkoming van het contract, (b) op de datum van inwerkingtreding van voornoemde bepaling, (c) op de datum volgend op de datum van het verstrijken van de overgangperiode waarin wordt voorzien in artikel 8, lid 2, van de verordening (3 december 2019), of (d) op een andere datum die het Hof van Justitie van de Europese Unie passend acht?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007.

Volgens de verwijzende rechter kan met betrekking tot de gevolgen die kunnen voortvloeien uit wijzigingen van het contract tijdens de uitvoering ervan, een onderzoek noodzakelijk zijn van artikel 81 van richtlijn 2014/24/EU en artikel 90 van richtlijn 2014/25/EU, die, ook al zijn zij niet rechtstreeks toepasselijk, de rechtsleer van het Hof van Justitie inzake de gevolgen van dergelijke wijzigingen weerspiegelen.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Real Decreto Legislativo 3/2011, de 14 de noviembre por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Contratos del Sector Público (koninklijk wetsbesluit nr. 3/2011 van 14 november 2011 houdende goedkeuring van de geconsolideerde tekst van de wet inzake overheidscontracten) (artikel 224, lid 1).

Real Decreto 1098/2001, de 12 de octubre, por el que se aprueba el Reglamento general de la Ley de Contratos de las Administraciones Públicas (koninklijk besluit nr. 1098/2001 van 12 oktober 2001 houdende goedkeuring van de algemene voorschriften van de wet inzake overheidscontracten (artikel 109).

Burgerlijk wetboek (artikelen 4 en 1939).

Ley 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público (wet 40/2015 van 1 oktober 2015 inzake de wettelijke regeling voor de overheidssector) (artikel 32, lid 3).

Korte uiteenzetting van de feiten en het hoofdgeding

- 1 Op 1 december 1986 heeft de gemeenteraad van de gemeente A Coruña in plenaire vergadering de sluiting goedgekeurd van een contract met COMPANHIA DE TRANVIAS DE LA CORUÑA om alle stedelijke vervoerslijnen die in handen waren van verzoekster onder te brengen in één concessie. Het concessiecontract voor het enige stedelijke net voor collectief personenvervoer binnen de bebouwde kom van A Coruña werd op 6 februari 1987 door verzoekster en verweerster ondertekend en op 15 mei 1987 neergelegd in een openbare akte. In het contract werd 31 december 2024 vastgelegd als enige einddatum voor alle diensten. Op 5 juli 1996 sloten dezelfde partijen een contract, met dezelfde einddatum, teneinde een nieuwe, aanvullende dienst betreffende collectief personenvervoer per tram over de boulevard op te nemen in het eerdere contract.
- 2 Op 18 oktober 2016 deelde verweerster aan verzoekster mee dat de verleende concessie van rechtswege zou worden beëindigd op grond van verordening 1370/2007, aangezien de termijn van 30 jaar sinds de datum van de concessieverlening was verstreken, waarbij zij verzoekster een termijn van twee weken gaf om haar standpunt naar voren te brengen. Verzoekster heeft op 2 november 2016 haar argumenten naar voren gebracht, waarbij zij stelde dat (a) er geen sprake was van een beëindiging van rechtswege, maar van een ontbinding van het contract, en (b) de in artikel 8 van verordening 1370/2007 vastgestelde termijn van 30 jaar op grond van het rechtszekerheids- en het gelijkheidsbeginsel niet moest worden berekend vanaf de datum van gunning van het contract, maar vanaf een concrete datum. Volgens verzoekster is die datum ofwel 3 december 2009, de datum van inwerkingtreding van de verordening, ofwel 26 juli 2000, de in artikel 8 van de verordening vastgestelde objectieve datum. Subsidiair betoogt verzoekster dat indien de termijn van 30 jaar zou moeten worden berekend vanaf de datum van gunning van het contract, de in 1996 ingevoerde wijziging van het contract moet worden gelijkgesteld met een nieuwe gunning, waardoor het contract zou mogen doorlopen tot 2026 (het geval bedoeld in artikel 8, lid 3, laatste alinea, van verordening 1370/2007).
- 3 Op 30 november 2016 besloot verweerster om de concessie van verzoekster met ten hoogste twee jaar te verlengen, overeenkomstig artikel 5, lid 5, van de verordening, en om het voorstel van verzoekster inzake de toepasselijkheid van de uitzondering van artikel 8, lid 3, van die verordening voor advies voor te leggen aan de Europese Commissie teneinde te bepalen of de looptijd van de concessie kon worden verlengd tot de in het contract vermelde einddatum. Verzoekster heeft

[tegen dat besluit] administratief beroep ingesteld, dat verweerster bij besluit van 2 juni 2017 heeft afgewezen.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 4 Volgens verzoekster zijn de aangevochten besluiten onrechtmatig op grond van het volgende:
 - i) Het besluit moet nietig worden verklaard omdat de wettelijk vastgestelde procedure niet is gevolgd; verzoekster beroept zich op artikel 224 van Real Decreto Legislativo 3/2011, de 14 de noviembre por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Contratos del Sector Público (koninklijk wetsbesluit nr. 3/2011 van 14 november 2011 houdende goedkeuring van de geconsolideerde tekst van de wet inzake overheidscontracten) en op artikel 109 Real Decreto 1098/2001, de 12 de octubre, por el que se aprueba el Reglamento general de la Ley de Contratos de las Administraciones Públicas (koninklijk besluit nr. 1098/2001 van 12 oktober 2001 houdende goedkeuring van de algemene voorschriften van de wet inzake overheidscontracten) en voert aan dat verweerster haar slechts een mededeling heeft gezonden waarin stond dat de concessie met twee jaar werd verlengd en waarin zij haar uitlegging gaf van verordening 1370/2007 en in concreto van artikel 8;
 - ii) Verzoekster is het niet eens met de uitlegging van verordening 1370/2007, en meer bepaald met die van artikel 8, lid 3;
 - iii) Daarenboven stelt verzoekster dat ook indien zou worden aanvaard dat bij een correcte uitlegging van artikel 8 van verordening 1370/2007 het concessiecontract moet eindigen als gevolg van het verstrijken van de termijn van 30 jaar vanaf de totstandkoming van het contract, die termijn pas zou verstrijken in 2024, aangezien de in 1994 ingevoerde wijziging substantieel van aard was en gelijkstond met een nieuwe gunning; in dit verband beroept verzoekster zich op artikel 81 van richtlijn 2014/24/EU en artikel 90 van richtlijn 2014/25/EU, met het argument dat deze artikelen weliswaar niet van toepassing zijn, omdat verordening 1370/2007 als bijzondere wet voorrang heeft, doch wel de rechtspraak van het Hof van Justitie met betrekking tot substantiële wijzigingen van concessiecontracten en de gevolgen daarvan weerspiegelen;
 - iv) Subsidiair betoogt verzoekster dat indien de in artikel 8 van verordening 1370/2007 vastgestelde termijn van 30 jaar zou moeten worden berekend vanaf de gunning van het contract, er een procedure voor de verlenging van het concessiecontract zou moeten worden ingeleid, wegens de ongewenste juridische en economische gevolgen van de beëindiging, nadat goedkeuring van de Commissie overeenkomstig artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 is verkregen.

- 5 Volgens verweerster zijn de aangevochten besluiten om de volgende redenen rechtmatig:
 - i) Van procedurefouten is geen sprake, aangezien het geschil niet de ontbinding van een concessiecontract betreft, maar de rechtstreekse toepassing van het Unierecht, dat voorrang heeft boven iedere nationale rechtsregeling en boven contractuele bedingen, conform artikel 288 VWEU, en verzoekster hoe dan ook tijdens de procedure haar standpunt naar voren heeft gebracht;
 - ii) Met betrekking tot de bepaling van de dies a quo voor de berekening van de termijn van 30 jaar van artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 stelt verweerster dat deze termijn moet worden berekend vanaf de datum van gunning van het concessiecontract;
 - iii) Verweerster ontkent dat de rechtspraak van het Hof van Justitie betreffende substantiële wijzigingen van contracten van toepassing is, daar die rechtspraak ten doel heeft de beginselen van transparantie en gelijke behandeling van inschrijvers te garanderen en op die wijze te voorkomen dat een contract tijdens de uitvoering ervan wordt gewijzigd doordat het voorwerp ervan en/of de verplichtingen van de partijen veranderen, waardoor (potentiële) inschrijvers zich in hun verwachtingen ten tijde van de aanbesteding en gunning bedrogen zouden zien, welke veronderstelling volgens verweerster in de onderhavige zaak niet alleen niet opgaat, maar zelfs niet strookt met de omstandigheden daarvan;
 - iv) Ten aanzien van de in artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 vastgestelde uitzondering verklaart verweerster dat zij de Europese Commissie op 17 april 2017 om advies heeft gevraagd, maar niet heeft verzocht om goedkeuring van de verlenging op grond van die uitzondering, daar zij slechts wenste te vernemen welke criteria de Commissie voor het verlenen van een dergelijke goedkeuring zou hanteren. Verweerster betoogt dat de voorwaarden voor toepassing van die uitzondering, met name die aangaande de economische gevolgen van een beëindiging van de concessie, niet zijn vervuld en dat ingevolge artikel 32 van de wet 40/2015 van 1 oktober 2015 inzake de wettelijke regeling van de overheidssector de regeling niet toepasselijk is omdat het in casu om een beëindiging van rechtswege gaat en de regeling niet voorziet in schadeloosstelling. Verweerster voegt daaraan toe dat verzoekster geen vordering tot schadeloosstelling heeft ingesteld en dat dit punt dus in ieder geval niet hoeft te worden onderzocht.
- 6 In verband met de indiening van het verzoek om een prejudiciële beslissing betoogt verzoekster dat de in artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 vastgestelde termijn van 30 jaar moet worden berekend vanaf 3 december 2009, waarbij zij zich beroept op de bewoordingen van het verzoek om een prejudiciële beslissing van 12 juni 2017 van de Consiglio di Stato (Italië), Autolinee Toscane

SpA/Mobit Soc.cons.arl (zaak C-351/17), de conclusie van de advocaat-generaal in die zaak, die is gevoegd met zaak C-350/17, het antwoord [van de Commissie] op parlementaire vraag E 6628/09 over de verenigbaarheid van ontwerpwet nr. 1961 van de Franse regering inzake Grand Paris met verordening 1370/2007, en verschillende overwegingen aangaande de terugwerkende kracht van de verordening, waaronder de mogelijke afbreuk aan de beginselen van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen.

- 7 In de zienswijze van verweerster moet de termijn van 30 jaar van artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 worden berekend vanaf de datum van gunning van het contract, waarbij zij verwijst naar de brief van een ambtenaar van DG MOVE, Bárbara Jankovek, aan de gemeente A Coruña waarin deze verklaart dat de termijn moet worden berekend vanaf de datum van gunning van het contract. Ook beroept zij zich op het antwoord op parlementaire vraag E 6628/09 over de verenigbaarheid van het ontwerpwet nr. 1961 van de Franse regering inzake Grand Paris met verordening [...] 1370/2007, zij het met een uitlegging van dat antwoord die diametraal tegenovergesteld is aan die van verzoekster, op het verslag van het Ministerio de Fomento del Estado español (Spaans ministerie van stimulering) van 21 oktober 2008, waarin wordt opgemerkt dat de termijn van 30 jaar betrekking heeft op de geldigheid van de concessie vanaf de verlening ervan en dat de concessie kan worden gecontinueerd tot zij komt te vervallen, maar niet langer mag duren dan 30 jaar, en op de studie van de Autoridad Catalana de Competencia (mededingingsautoriteit van de autonome gemeenschap Catalonië, Spanje) naar de mededinging in het reguliere interlokale personenvervoer over de weg in Catalonië, waarin tot dezelfde conclusie wordt gekomen.

Korte uiteenzetting van de motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing

- 8 De verwijzende rechter onderzoekt twee mogelijke uitzonderingen die hem zouden kunnen ontslaan van de verplichting om een prejudiciële verzoek in te dienen, en komt tot de conclusie dat in casu geen van beide van toepassing is.
- 9 In de eerste plaats is de opgeworpen vraag niet identiek aan een eerdere, in een analoge zaak ingediende prejudiciële vraag. De voor zover bekend enige prejudiciële verwijzing die artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 tot voorwerp heeft is het verzoek om een prejudiciële beslissing van 12 juni 2017 van de Consiglio di Stato (Italië), Autolinee Toscane SpA/Mobit Soc.cons.arl (zaak C-351/17), waarover het Hof van Justitie nog geen uitspraak heeft gedaan, al heeft de advocaat-generaal al wel zijn conclusie genomen. In dat verzoek om een prejudiciële beslissing stelt de Consiglio di Stato zich op het standpunt dat de in artikel 8, lid 3, van de verordening vastgestelde termijn van 30 jaar begint te lopen vanaf de inwerkingtreding van die verordening, zodat die vraag geen voorwerp vormt van dat verzoek om een prejudiciële beslissing. Met de vierde vraag in die zaak wenst de Consiglio di Stato slechts te vernemen wat de gevolgen van een verkorting van die termijn zijn, en meer bepaald of het louter reduceren van de

looptijd van het concessiecontract tot 30 jaar tot gevolg heeft dat het gebrek dat voortvloeit uit de oorspronkelijke niet-naleving van de bepalingen van artikel 5 wordt gecorrigeerd.

- 10 In de tweede plaats staan, wat de maximale duur van 30 jaar van het concessiecontract betreft, de bewoordingen van artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007, wanneer deze bepaling op zichzelf wordt beschouwd, meer dan één uitlegging toe. Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie staat het, krachtens de zogenoemde „theorie van de acte clair”, aan de nationale rechterlijke instantie om te beoordelen of er redelijke twijfels over de uitlegging van de Unierechtelijke regeling bestaan en om tot de slotsom te komen dat het niet nodig is een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen wanneer de juiste toepassing van het Unierecht zo evident is dat redelijkerwijs geen twijfel kan bestaan over de correcte uitlegging en toepassing ervan. Hij kan dit echter alleen doen als hij concludeert dat die uitlegging voor de rechters van de andere lidstaten en voor het Hof van Justitie even evident zou zijn (arrest van 6 oktober 1982, *Sri CILFIT en Lanificio di Gavardo SpA/Ministero della Sanità*, [zaak] 238/81, en voor een meer restrictieve uitlegging van die vrijstelling van de verplichting om een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen, arrest van 9 september 2015, *Ferreira da Silva*, zaak C-160/14).
- 11 In casu vinden de twijfels in de eerste plaats hun oorsprong in de tekst van artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 zelf, waarin nergens concreet wordt gemaakt vanaf welke datum de maximale looptijd van 30 jaar moet worden berekend, waardoor er drie mogelijkheden zijn: (i) de maximale looptijd van 30 jaar moet worden berekend vanaf de gunning van het contract (maximale terugwerkende kracht), volgens welke uitlegging de contracten 30 jaar na de gunning ervan eindigen, zodat contracten die vóór 3 december 1979 zijn gesloten eindigen op de datum van inwerkingtreding van de verordening, en contracten die na die datum zijn gesloten eindigen wanneer de termijn van 30 jaar verstrijkt, (ii) de maximale looptijd van 30 jaar moet worden berekend vanaf de datum van inwerkingtreding van de verordening (minimale terugwerkende kracht), en (iii) de termijn moet ingevolge artikel 8, lid 3, onder b), worden berekend vanaf 26 juli 2000.
- 12 De twijfels worden versterkt door het ontbreken van een duidelijk antwoord van de Commissie op deze vraag. In dit verband
 - A) bevat de mededeling van de Commissie getiteld „Interpretatieve richtsnoeren bij verordening (EG) nr. 1370/2007” geen enkele verwijzing naar dit punt en beperkt de interpretatie van artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 zich tot de laatste zin van het bepaalde onder d);
 - B) zou het antwoord op parlementaire vraag E 6628/09 over de verenigbaarheid van wetsontwerp nr. 1961 van de Franse regering inzake *Grand Paris*, waarin wordt voorzien in de sluiting van exclusieve contracten voor de exploitatie van de vervoerslijnen per bus, tram en metro met de

overheidsondernemingen SNCF en RATP, kunnen worden uitgelegd als een keuze voor mogelijkheid iii), dat wil zeggen dat de termijn overeenkomstig de inhoud van artikel 8, lid 3, onder b), moet worden berekend vanaf 26 juli 2000. Het antwoord van de Commissie is echter enigszins dubbelzinnig, aangezien zij eerst opmerkt dat zij slechts in algemene zin kan reageren, doch haar antwoord voorts ook aldus zou kunnen worden uitgelegd dat het laatste contract dat vóór 25 juli 2000 is gesloten niet later dan op 25 juli 2030 mag verstrijken, maar dat alle contracten die vóór die datum zijn gesloten en onderhands zijn gegund niet langer mogen doorlopen dan tot 30 jaar na de gunning ervan;

- C) wordt in de brief van de ambtenaar van DG MOVE, Bárbara Jankovek, aan de gemeente A Coruña verklaard dat de litigieuze termijn van 30 jaar moet worden berekend vanaf de datum van gunning van het contract, waarbij moet worden opgemerkt dat die brief, gelet op de herkomst ervan, niet kan worden geacht het formele standpunt van de Commissie te vertegenwoordigen – het in de brief ingenomen standpunt is niet het standpunt van de Commissie, en zelfs niet dat van een lid van de Commissie. Om diezelfde reden kan de brief evenmin worden beschouwd als een authentieke interpretatie van dat standpunt, zodat de inhoud ervan ook niet worden aanvaard als een interpretatief richtsnoer;
 - D) heeft de Commissie op vraag P 4849/17 van 14 juli 2017 van het Spaanse lid van het Europees Parlement José Blanco, over het feit dat de inhoud van voornoemde brief niet strookt met het antwoord van de Commissie op parlementaire vraag E 6628/09, op 4 september 2017 het volgende geantwoord: „Het antwoord op de door de geachte afgevaardigde geformuleerde vraag zou door het Hof van Justitie kunnen worden beantwoord in het kader van een door de Italiaanse Consiglio di Stato bij het Hof van Justitie van de Europese Unie ingediend verzoek om een prejudiciële beslissing (zaak C-350/17). De Commissie is in afwachting van de uitspraak in die zaak”. Derhalve kan worden vastgesteld dat de Commissie momenteel niet beschikt over een uitleggingscriterium aan de hand waarvan de in casu gerezen vraag kan worden beantwoord.
- 13 Tot slot heeft onlangs de advocaat-generaal in voornoemde zaak C-350/17 conclusie genomen. In die conclusie wordt verklaard: „76. Bijgevolg heeft artikel 8, lid 3, eerste alinea, onder b), van verordening nr. 1370/2007 betrekking op het contract dat aan RATP in Frankrijk is gegund, zoals de verwijzende rechter heeft opgemerkt. 77. Volgens artikel 8, lid 3, tweede alinea, van die verordening kan dit soort contracten „doorlopen tot ze verstrijken, maar niet langer dan gedurende 30 jaar”. 78. Helaas wordt in deze laatste bepaling niet gespecificeerd wanneer de periode van 30 jaar aanvangt, zoals Mobit en de Commissie hebben opgemerkt. In theorie zijn er meerdere aanvangstijdstippen denkbaar, zoals de datum waarop de Commissie het oorspronkelijke verordeningvoorstel heeft ingediend (26 juli 2000), zoals Mobit heeft gesuggereerd; de datum waarop verordening nr. 1370/2007 in werking treedt (3 december 2009); de datum van de

dag volgend op de dag waarop de in artikel 8, lid 2, van die verordening neergelegde overgangsperiode verstrijkt (3 december 2019); de datum waarop het betrokken contract is gegund, of de datum waarop dit contract van kracht wordt.

79. Ik ben niettemin van mening dat de datum waarop de verordening in werking treedt, moet worden aangehouden als de datum waarop deze periode van 30 jaar aanvangt, en wel om de volgende twee redenen. Enerzijds zou het gebruik van een datum die verband houdt met het betrokken contract een uniforme oplossing voor alle in artikel 8, lid 3, van verordening nr. 1370/2007 bedoelde contracten onmogelijk maken. Een dergelijke situatie zou toepassingsproblemen meebrengen voor de bevoegde instanties en rechtsonzekerheid voor de exploitanten in de transportsector.

80. Anderzijds merk ik op dat die bepaling betrekking heeft op alle contracten die zijn gesloten vóór 3 december 2009, de datum waarop deze verordening in werking is getreden. Bijgevolg ben ik van mening dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deze datum ook de datum is waarop de termijn van 30 jaar aanvangt die in artikel 8, lid 3, tweede alinea, van die verordening is genoemd voor de in artikel 8, lid 3, eerste alinea, onder b) en c), van die verordening bedoelde contracten, zoals de verwijzende rechter en de Franse regering hebben aangenomen.

81. Volgens deze lezing van de betrokken bepalingen moet dus worden aangenomen dat de periode van 30 jaar op 3 december 2039 eindigt.

82. Met zijn vierde vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of het door de Franse Staat aan RATP gegunde contract kan profiteren van de in artikel 8, lid 3, van verordening nr. 1370/2007 neergelegde overgangsregeling, niettegenstaande het feit dat dit contract verstrijkt op 31 december 2039, dus na 3 december 2039, de datum waarop de periode van 30 jaar verstrijkt.

83. In dit verband voert Mobit aan dat het aan RATP gegunde contract vanwege zijn looptijd niet in overeenstemming is met voornoemde bepaling. Ik ben echter van mening dat dat standpunt voortkomt uit verwarring tussen de voorwaarden voor toepassing enerzijds en de effecten van die overgangsregeling anderzijds.

84. Enerzijds blijkt immers uit de bewoordingen van artikel 8, lid 3, eerste alinea, van verordening nr. 1370/2007 dat deze overgangsregeling van toepassing is op alle contracten die vóór 3 december 2009 zijn gegund, ongeacht hun looptijd. Anderzijds geeft artikel 8, lid 3, tweede alinea, van die verordening niet aan welk soort contracten onder deze regeling vallen, maar wel wat de effecten en de looptijd van die regeling zijn.

85. Volgens deze lezing van de betrokken bepalingen lijdt het weinig twijfel dat het door de Franse Staat aan RATP gegunde contract inderdaad kan profiteren van de in artikel 8, lid 3, van verordening nr. 1370/2007 neergelegde overgangsregeling, een en ander niettegenstaande het feit dat dit contract op 31 december 2039 verstrijkt, zoals Autolinee Toscane, RATP, de Regione Toscana, de Franse en de Portugese regering alsmede de Commissie hebben aangevoerd. Niettemin kan dit contract slechts van deze regeling profiteren gedurende de periode van 30 jaar die is voorzien voor de in artikel 8, lid 3, eerste alinea, onder b), van die verordening genoemde contracten, die op 3 december 2039 afloopt.

86. Bijgevolg kan artikel 5, lid 2, onder b), van verordening nr. 1370/2007 pas vanaf 4 december 2039 worden toegepast op een contract zoals het aan RATP gegunde contract. Dat deze overgangsregeling een dergelijke relatief lange duur heeft, is met name te

verklaren door de moeilijkheden om binnen de Raad tot overeenstemming te komen over deze verordening. 87. Gelet op het voorgaande geef ik het Hof in overweging de eerste en de vierde vraag te beantwoorden als volgt. Artikel 8, lid 3, van verordening nr. 1370/2007 moet aldus worden uitgelegd dat artikel 5, leden 2 en 3, van die verordening gedurende een periode van 30 jaar die eindigt op 3 december 2039 niet van toepassing is op een contract als bedoeld in artikel 8, lid 3, eerste alinea, onder b), van die verordening, een en ander niettegenstaande het feit dat dit contract na 3 december 2039 verstrijkt.”

- 14 De verwijzende rechter merkt op (i) dat in deze conclusie van de advocaat-generaal wordt erkend dat de tekst van artikel 8, lid 3, van verordening 1370/2007 niet eenduidig kan worden uitgelegd en er althans in theorie meerdere mogelijkheden bestaan, en (ii) dat hoewel de conclusie van de advocaat-generaal voor het Hof van Justitie een relevant hulpmiddel is om tot een beslissing te komen, die conclusie slechts een indicatie vormt voor de mogelijke definitieve uitspraak van het Hof, zonder het Hof te binden.
- 15 Gelet op een en ander is de verwijzende rechter van oordeel dat overeenkomstig artikel 267 VWEU de volgende prejudiciële vraag moet worden voorgelegd aan het Hof van Justitie:

„Vangt de berekening van de maximale duur van 30 jaar van de in artikel 8, lid 3, onder b), van verordening (EG) nr. 1370/2007 bedoelde contracten aan: (a) op de datum van de gunning of totstandkoming van het contract, (b) op de datum van inwerkingtreding van voornoemde bepaling, (c) op de datum volgend op de datum van het verstrijken van de overgangsperiode waarin wordt voorzien in artikel 8, lid 2, van de verordening (3 december 2019), of (d) op een andere datum die het Hof van Justitie van de Europese Unie passend acht?”